

WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALEKTEN

RIJKSUNIVERSITEIT GENT
Seminarie voor Vlaamse Dialektologie
Blandijnberg 2
9000 GENT

Vragenlijst 31
maart 1982

DUIVENSPOORT

tel : 091/25.76.11 toestel 4104

Dialekt van: (stad, dorp,
gemeente, wijk) (gemeente), (prov.)

GESPROKEN DOOR :

Naam :

Geboorteplaats :

Geboortjaar :

(vroeger) Beroep :

Geboorteplaats moeder :

Geboorteplaats vader :

Volledig adres en telefoonnummer

.

.

.

OPGETEKEND DOOR :

Naam :

Geboorteplaats :

Geboortjaar :

Beroep :

Volledig adres en telefoonnummer

.

.

.

Deze vragenlijst moet dienen voor een dialektwoordenboek. Tracht daarom de dialektische uitspraak van de woorden zo goed mogelijk benaderend weer te geven. Wil u er ook zorg voor dragen dat u wel degelijk woorden geeft die in uw dialekt gebruikelijk waren of zijn. Indien nodig kan u vermelden of het om een nieuw of een oud woord gaat.

Wilt u de vragenlijst invullen voor slechts één plaats en niet voor een bepaalde streek. De dorpsnamen van voor de gemeentefusies blijven onze referentiepunten; u vult dus b.v. in voor Zeveneken, gemeente Lechristi.

A. ALGEMEENHEDEN

1. Wat is de gewone dialectbenaming van de duif in het algemeen ?

B. SOORTEN, HERKOMST, RAS

Aangezien deze vragenlijst alleen de duivensport betreft, wordt uitsluitend gevraagd naar soorten die hiervoor in aanmerking komen.

2. Hoe heet de duif of duivesoort die voor het spel gebruikt wordt ?

3. Kent u daarin diverse variëteiten of rassen ? Welke ? Geef naam en eigenschappen.

4. Hoe heet een duif uit het eerste nest van het jaar ?

5. Hoe heet een duif uit het tweede nest van het jaar ?

6. Hoe heet een duif uit het laatste nest van het jaar ?

C. LEEFTIJD

7. Hoe heet een jonge duif, nog te jong om mee te spelen ?

8. een jong pas uit het ei ?

9. een jong van enkele dagen oud, nog met haar ?

10. een jong met schietende pluimen ?

11. Hoe zegt men van een jong : "met schietende pluimen" ?

12. een jong dat pas kan vliegen ?

13. Hoe zegt men van zo'n jong : het kan pas vliegen ?

14. een jonge duif jonger dan 1 jaar ?

15. een jonge duif van één jaar ?

16. een duif van ouder dan één jaar ?

17. een duif van 2 of 3 jaar ?

D. NAAR GESLACHT

18. Hoe heet de mannelijke duif ?	
19. Hoe heet de jonge, nog ongepaarde mannelijke duif ?	
20. Hoe heet de vrouwelijke duif ?	
21. Hoe heet de jonge, nog ongepaarde vrouwelijke duif ?	

E. LICHAAMSDELEN

Hoe heten de op tekening 1 afgebeelde lichaamsdelen van de duif.
(Benoem slechts die lichaamsdelen waarvoor u in uw dialect werkelijk een benaming kent.)

22. wang (1)	
23. mondhoek (2)	
24. kin (3)	
25. snavel of bek (4 + 5)	
26. ondersnavel (4)	
27. bovensnavel (5)	
28. neusopening (6)	
29. neusdop, wit (7)	
30. stuk tussen de wortel van de bovensnavel en het oog (teugel) (8)	
31. voorhoofd (9)	
32. schedeltop (10)	
33. ooglid, oogdeksel (11)	
34. achterhoofd (12)	
35. oorveertjes, oorpluimpjes (13)	
36. nek (14)	
37. keel (15)	
38. krop (16)	
39. rug (17)	
40. stuit (18)	
41. aars (19)	

42. buik (20)	
43. zijde, flank (21)	
44. borst (22)	
45. bovenstaartdek (23)	
46. staartpennen (24)	
47. onderstaartdek (25)	
48. hiel (26)	
49. loop, loopbeen (27)	
50. achterteen (28)	
51. buitenteen (29)	
52. nagel (30)	
53. middenteen (31)	
54. binnenteen (32)	
55. de veren die over de loop hangen
(broek) (33)	
56. slagpennen (34)	
57. mantelpennen (35)	
58. grote vleugeldekveren (36)	
59. kleine vleugeldekveren (37)	
60. duimveren (38)	
61. kleinste dekveren (39)	
62. polsgewricht (40)	
63. schouder (41)	
64. kleine mantelpennen (42)	
65. tweede vleugelband (43)	
66. eerste vleugelband (44)	
67. Hoe heet de vleugel van een duif	

Hoe heten de op tekening 2 aangegeven delen van de geopende vleugel.

68. het aktieve vleugeldeel (A)	
69. het passieve vleugeldeel (B)	

Hoe heten de onderdelen van de slagpen. (de cijfers tussen haakjes verwijzen naar tekening 3)

70. spoel (1)	
72. schacht (3)	
73. baardjes (4)	
74. smalle bovenhelft (5)	
75. brede onderhelft (6)	
76. gekleurde top (7)	
77. scheur, opening, schending in de vlag (8)	

F. EIGENSCHAPPEN

a) lichaamsbouw

Hoe zegt men in uw dialect van een duif :

78. zwaar van bouw of geraamte ?	
79. licht van bouw of geraamte ?	
80. kort van bouw of geraamte ?	
81. lang van bouw of geraamte ?	

b) vederkleed

Hoe noemt men een duif

82. met effen grijs-blauw vederkleed (blauw)?	
83. met kleine kleurschakeringen vooral in de vleugels (crayonné)?	
84. met grotere kleurschakeringen in de vleugels (geschelpt) ?	
85. met grote donkere vlekken in de vleugels (zwart-geschelpt) ?	
86. met bruine of lichtbruine kleurschakeringen (ros,rost) ?	
87. effen lichtbruin (bleek)?	
88. zeer donker met weinig kleurschakeringen (zwart) ?	
89. bleke met allerlei kleurschakeringen (bont) ?	

6.

90. met één of meer witte pennen (wittepen, witteslag)

91. kent u andere benamingen voor de kleuren van het vederkleed
(+ korte beschrijving)

92. Hoe zegt men af en toe een pluim of pen verliezen ?

93. Hoe heet het volledig vernieuwen van het vederkleed ?

94. Hoe heet de tijd waarin de duiven verpluimen ?

G. VERRICHTINGEN, GEDRAG

95. Hoe noemt men het geluid dat de duiven maken - de/het.
b.v. De duiven zijn aan het

Hoe benoemt u allerlei vormen van vliegen :

96. starten, wegvliegen, opvliegen ?

97. hard, snel vliegen ?

98. naar beneden vallen, duiken ?

99. zweven, planeren ?

100. in groep vliegen ?

101. het samentrekken van de vleugels bij het vallen ?

102. het rondcirkelen rond het hok ?

H. VOORTPLANTING

Wat is de dialectbenaming voor :

103. duiven houden voor de voortplanting alleen ?

104. een duif alleen voor de voortplanting ?

105. het bij elkaar steken van duivers (doffers) en duivinnen ?

106. een paar ?

Hoe benoemt men de volgende baltsverschijnselen van duiven :

107. kop op en neer schommelen ?

108. rond de duivin kringetjes maken ?

109. de duivin in een hoekje jagen ?

110. het geluid dat de duif daarbij maakt ?

111. zich rechtop houden en de krop laten opzwellen ?

Hoe heet verder :

112. paren ?	
113. eieren leggen ?	
114. het eerste ei ?	
115. het tweede ei ?	
116. broeden ?	
117. afwisselen bij het broeden ?	
118. broedhokje, broedvak ?	
119. aarden schotel dienend als nest ?	
120. eertijds nam men daarvoor ook een uit stro gevlochten ring. Hoe heette die ?	
121. uitkomen van de eieren ?	
122. de pap of kropmelk waarmee de jongen eerst gevoed worden ?	
123. het opgeven van die melk aan de jongen ?	
124. het apart steken, spenen van de jongen ?	

I. ZIEKTEN

Hoe benoemt u in uw dialect de volgende ziekten :

125. <u>Trichomonose</u> : ziekte veroorzaakt door een parasitaire bacterie, die vooral huist in bek, keel en krop. Bij de besmette jongen zijn diarree met zure afgang de eerste verschijnselen. Er ontstaan gele ettergezwollen in keel en slokdarm. Als de lever wordt aangetast zijn de dieren ten dode opgeschreven. Volwassen duiven kunnen erg door de ziekte verzwakken .	
126. Kent u hiervoor een oudere volkse benaming ?	
127. <u>Coccidiose</u> : een ziekte in de darmen; vooral bij jongen, met als symptomen : diarree, grote dorst en steeds dunnere uitwerpselen. Er kunnen blijvende letsels zoals een krom borstbeen van overblijven. Ook volwassen duiven kunnen worden aangetast.	
128. Kent u hiervoor een oudere volkse benaming ?	
129. <u>Darmsalmonellose</u> : groenachtige diarree, koorts, dorst en felle vermagering. Vaak grote sterfte.	
130. Kent u hiervoor een oudere volkse benaming ?	

131. Besmetting van ademhalingswegen en krop zonder afscheiding (droog snot) ?	
132. Besmetting van ademhalingswegen met afscheiding van etter en snot uit bek, neus en ogen (lopend snot) ?	
133. moeilijk ademen ?	
134. ontsteking van de oogleden (oogvliesjes)?	
135. knipvlies (derde ooglid dat zichtbaar wordt) ?	
136. pokken, gezwellen op de huid, vooral de kop ?	
137. blijvende ontkleuring van de ogen door pokken ?	
138. difterie : gele vliesjes in bek en keel ?	
139. Inwendige parasieten of darmwormen in het algemeen ?	
140. lintwormen ?	
141. zuigwormen ?	
142. grote ronde worm in dunne darm ?	
143. haarwormen (komen in grote hoeveelheden voor) ?	
144. Uitwendige parasieten in het algemeen ?	
145. grote duiveteek of mijtteeke : zuigen bloed 's nachts, bij broedende vogels. Larven als rode speldekoppen onder de vleugels en in de hals.	
146. rode vogelmijt of bloedluis : 1mm - zuigen 's nachts bloed - bij warm weer een echte plaag.	
147. verenschurftmijt : onderhuids, 1/3 mm, afbraak van veren, veroorzaakt de zogeheten ruiziekte.	
148. vedermijten : tasten de veren aan, vaak met weinig zichtbare schade.	
149. vlooiën.	
150. luizen.	
151. lang duiveluisje.	
152. gele lichaamsluis.	
153. Hoe noemt men een kale neus bij de rui ?	

J. BEHANDELING, VERZORGING.

Hoe heet verder in uw dialect :

154. een voederbeurt ?

155. de duiven een voederbeurt geven ?

156. de graanbak (waar de verschillende mengsels in worden bewaard) ?

157. de eetbak ?

158. de drinkbak ?

159. de drinkfles (verouderd) ?

160. goed voederen ?

161. weinig voederen ?

162. te veel voederen ?

163. te weinig voederen ?

Voor het gebruik van fabrieksmatig geprepareerde mengsels hoe noemde u speciale mengsels voor :

164. jonge duiven ?

165. duiven in de kweekperiode ?

166. duiven die moeten presteren ?

Hoe noemt men vandaag de dag fabrieksmatig geprepareerde mengsels voor :

167. jonge duiven ?

168. duiven in de kweekperiode ?

169. duiven in het vluchtseizoen gedurende de twee eerste dagen van de week na een vlucht ?

170. duiven in de ruitijd ?

171. duiven die moeten presteren ?

172. voor superprestaties ?

Kent u ook nog andere mengsels. Zo ja, geef dan ook een korte omschrijving ?

Hoe zegt men :

174. de duiven eens laten uitvliegen ?

175. de duiven vliegen hoog (b.v. bij mooi weer) ?

176. het reinigen van de hokken ?

K. HET HOK

177. Hoe heet de woonplaats van de duif ?	
178. Een duivenhok op een zolder ?	
179. een duivenhok als een apart gebouw ?	
180. een duiventoren (op vroegere kasteel-
of kloosterhoeven) ?	
181. een hok speciaal om er te paren en te
broeden ?	
182. de zitplaats van de duif ?	
183. het getralied schutsel dat diverse
hokjes afscheidt ?	
184. het strooisel in de hokken (algemene
benaming) ?	
185. kalk of krijtstof ?	
186. asse ?	
187. stro ?	
188. tabaksnerven ?	
189. kalk gemengd met verbrijzelde stenen ?	
190. turf ?	
191. andere ?	
192. de tafel waarop de drinkbak geplaatst
wordt ?	
193. de inrichting met platform waarlangs de
duiven het hok binnen en buitengaan
(pier, til) ?	
194. Hoe heet het platform, de plank zelf ?	
195. Hoe heet de inrichting waardoor de
duiven wel het hok binnen kunnen maar
niet eruit, of omgekeerd ?	
196. Hoe heet een van de daarbij scharnie-
rende draden ?	
197. Hoe heet de aanbouw van gaas, geknoopt
gaas of traliewerk ? (zie tekening 4)	
198. Hoe heet de inrichting waarin binnen-
komende duiven in een val zitten, waar-
door men makkelijk de ring af kan nemen
(nieuwe Amerikaanse uitvinding) (zie
tekening 5) ?	
199. Hoe heet een dakpan met opening om een
duif doorgang te verlenen ?	

200. een inrichting meestal op de duivetil waarin de duiven zich kunnen wassen ?

201. een grote kooi of voliëre aan het duivenhok bijgebouwd ?

202. een klein plankje dienend als zitplaats voor de duif. Elke duif heeft zo meestal een vaste plaats ?

L. ELKE DUIF HEEFT BIJ DE DUIVESPORTER IN DE REGEL EEN NAAM

Kent u hiervoor benamingen die :	ja of nee	fre- kwentie	voorbeeld
203. afgeleid zijn van het ringnummer ?			
204. slaan op de lichaamsbouw ?			
205. slaan op het vederkleed ?			
206. slaan op vliegkwaliteiten ?			
207. slaan op andere kwaliteiten ?			
208. verband houden met vluchtprestaties ?			
209. die overgenomen zijn van sportidolen ?			
210. overgenomen van andere idolen ?			
211. andere ?			
212. Kunt u in de tweede kolom deze naamgevingskriteria rangschikken van 1 tot 9 volgens frekwentie van voorkomen (aan de hand van één of meer hoklijsten) ?			

M. HET INZETTEN VAN DUIVEN IN WEDSTRIJDVLUCHTEN

213. Hoe heet de persoon die duiven houdt om aan wedstrijden deel te nemen ?

214. een persoon die duiven houdt om te kweken en te verkopen ?

215. een persoon die duiven houdt alleen voor zijn plezier ?

216. Hoe heet het inzetten van duiven in wedstrijden ?

Soorten spelen i.v.m. aanwending van het instinct of sexuele drift.

217. Het inzetten van zowel mannelijke als vrouwelijke duiven die jonger zijn dan 1 jaar, nog ongepaard (natuurspel)?

218. Bij gepaarde duiven, even voor het inkorven wordt aan de in te korven duif de partner getoond (weduwenschapspel) ?	
219. Hoe heet dit spel als de duivin thuis blijft ?	
220. Hoe heet dit spel als de doffer thuis blijft ?	
221. Bij gepaarde en ook ongepaarde duiven spelen op het eigendomsgevoel voor het eigen hok(kotjesspel)?	
222. Bij gepaarde duiven spelen op de ja-loersheid: door bij de duivin een andere doffer te plaatsen dan de partner (de beul)?	
223. Bij gepaarde duiven met jongen spelen op het gevoel van ouderschap, op het verlangen om de jongen terug te zien ?	

Soorten spelen i.v.m. de afstand van de vlucht.

224. lange afstandsvlucht (300 km en meer)?	
225. korte afstandsvlucht (minder dan 100 km)?	
226. middellange afstandsvlucht (tussen 100 en 300 km)?	
227. een vlucht waar er weinig van terugkomen ?	

Hoe heet een duif die normaal vliegt :

228. op lange afstandsvluchten ?	
229. op korte afstandsvluchten ?	
230. op middellange afstandsvluchten ?	

231. Hoe zegt men :
Met de duiven naar de inkorfplaats gaan om aan wedstrijden deel te nemen ?

232. de duif bekeuren in het hok om over de deelneming aan een vlucht te beslissen ?

233. Hoe zegt men van een duif : ze is in goede conditie ?

234. De voor het spel uitgekozen duif op het hok in een mand stoppen ?

235. geld inleggen ?

236. het inleggeld per duif ?

237. de lijst waarop elke liefhebber zijn deelnemende duiven laat inschrijven ?

238. een duif bovenaan die lijst zetten (om te suggereren dat ze de meeste kans maakt op een goede uitslag) ?

239. een duif op de tweede, derde, vierde, ...plaats op die lijst zetten ?

Hoe heten de volgende combinatiemogelijkheden bij het inleggen :

240. spelen voor prijs ?

241. een hoge inzet op één duif zetten ?

242. per twee willekeurige duiven (onaangeduide serie) ?

243. per twee aangeduide duiven (aangeduide serie) ?

244. per twee aangeduide duiven met hogere inleg (ereserie) ?

245. per drie willekeurige duiven ?

246. per drie genoemde duiven ?

247. Kent u nog andere inzetmogelijkheden. Graag benaming en omschrijving ?

248. Hoe heet het in de reismand stoppen van de duif in het duivelokaal ?

249. De moederklok in het duivelokaal ?

250. De klok van de speler ?

251. Het gelijkzetten van de klokken der spelers met de moederklok ?

252. een duif op een kortere afstand laten vliegen dan voorheen ?

253. de persoon die de duiven begeleidt naar de losplaats.?

254. de plaats waar de duiven gelost worden (losplaats, lossingsplaats of dergelijke, dus niet de naam van een stad invullen) ?

255. het lossen zelf ?

256. het apart lossen van jonge en oude duiven ?

257. het lossen uitstellen ?

258.	de duiven niet loslaten ?	
259.	de duiven terugbrengen ?	
260.	het gelijktijdig lossen van jonge en oude duiven ?	
Hoe zegt men :		
261.	de duiven vliegen met de wind tegen ?	
262.	de duiven vliegen met de wind mee ?	
263.	de ingebeelde lijn tussen hok en losplaats ?	
264.	wachten op de geloste duiven ?	
265.	de persoon die samen met de duivemelker de geloste duiven opwacht ?	
266.	de eerste duiven die in de lucht opgemerkt worden.?	
het aankomen van de duif :		
267.	recht uit de richting van de losplaats ?	
268.	uit een andere richting dan die van de losplaats ?	
269.	uit een richting tegengesteld aan die van de losplaats ?	
270.	uit een richting schuin ten opzichte van die van de losplaats ?	
271.	het neerstrijken van de duif ?	
272.	het binnenkomen ?	
273.	het blijven zitten ergens buiten het hok ?	
274.	het roepen van de duiven ?	
275.	Kent u speciale lokroepen. Hoe luiden die ?	
276.	Hoe noemt u het fluiten naar de duiven?	
277.	Kent u nog andere middelen om de duif binnen te lokken, b.v. met graan in doos schudden. Hoe heet dat ?	
278.	het afnemen van de gummiring ?	
279.	het in een ijzeren capsule stoppen van de ring ?	

280. Hoe heet die capsule ?	
281. Het instoppen van de ijzeren capsule (met ring) in de klok ?	
282. Het neerdrukken van een knop of handle om de tijd op te tekenen ?	
283. Het telefonisch melden van de aankomst van de duif ?	
284. Het te laat komen van de duiven om nog prijzen te winnen ?	
285. Een duif die te laat komt ?	
286. Zich bij de prijswinnaars plaatsen ?	
287. Een duif die in de eerste prijzen valt?	
288. Een duif die bij de middenmaat geklasseerd is ?	
289. Een duif die bij de laatste winnaars geklasseerd is ?	
290. De eerste duif die net buiten de prijzen valt ?	
291. Niet meer aankomen na wedstrijd ?	
292. Hoe heet de persoon die zorgt voor verdwaalde duiven ?	
293. Een vreemde duif die op het hok komt ?	
294. De klok met ingestopte ringen terug naar het lokaal brengen ?	
295. Vroeger (19de eeuw) werd iedere aankomst door een boodschapper gemeld. Hoe heette die ?	
296. Het afstemmen van de klok op de tijd van de moederklok ?	
297. De man die de uitslag bepaalt ?	
298. De man die de behaalde tijden afleest ?	
299. Het aflezen van de vastgestelde tijden ?	

N. BENODIGDHEDEN

Hoe heet verder in uw dialect :	
300. de afstandskaart met coördinaten ?	
301. de officiële toestemming van de gemeente om een duivenhok te hebben ?	

302. hoklijst, lijst waarop alle duiven moeten worden ingeschreven ?	
303. eigendomsbewijs van de ring ?	
304. een gewone duivenmand (b.v. om naar het inkorvingslokaal te gaan) ?	
305. een kleine mand zonder onderverdelingen ?	
306. een grote met diverse hokjes, om het inkorven makkelijk te maken ?	
307. een grote mand met twee verdiepingen ?	
308. een mand waarin één of meer duiven vervoerd worden om ze te leren ?	
309. de grote manden waarin de duiven per trein of vrachtwagen vervoerd worden ?	
310. bovendeksel van een duivenmand ?	
311. binnendeksel ?	
312. luikjes of valdeurtjes in het binnendeksel ?	
313. hokjes waarin de duivenmand verdeeld is ?	
314. scheidingswand tussen verschillende hokjes ?	
315. korte zijkant van de mand ?	
316. lange voorzijde van de mand ?	
317. lange achterzijde van de mand ?	
318. een linnen zak met houten bodem om één om meer duiven in de dragen (verouderd) ?	

O. HET AANLEREN

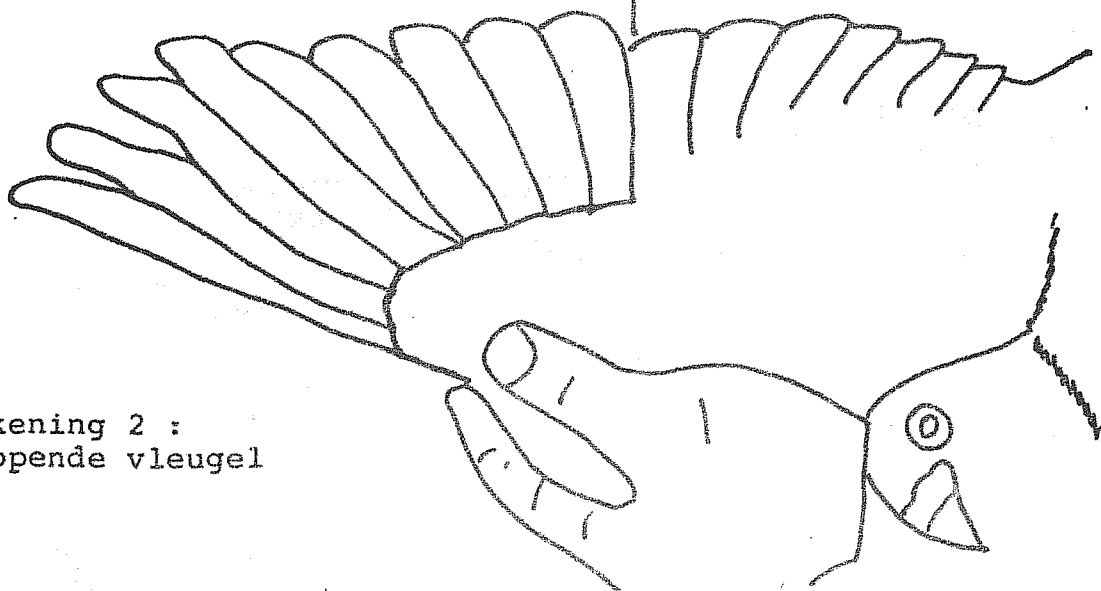
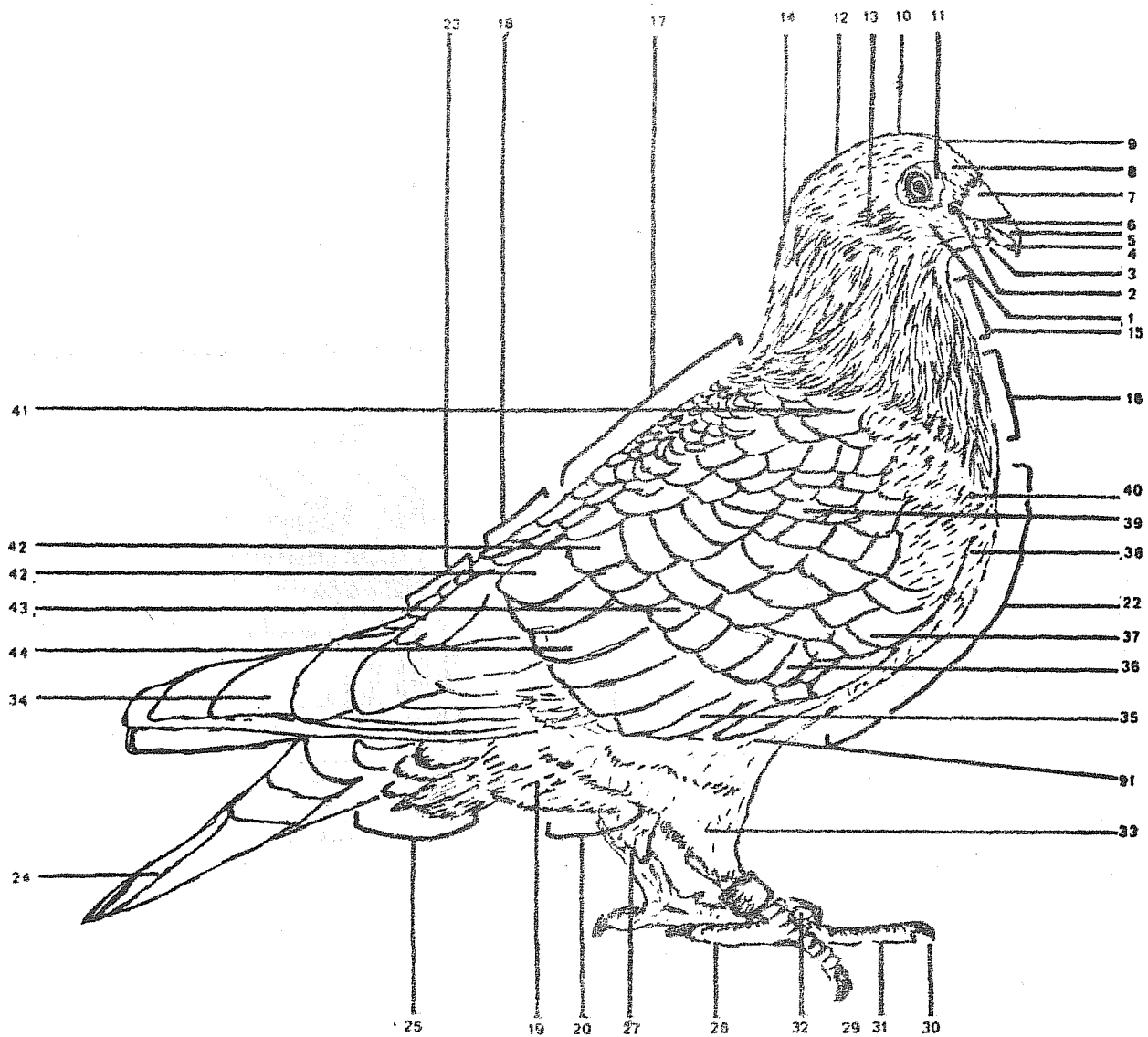
Hoe heet in uw dialect :

319. het wegbrengen, een paar km van het hok van jonge duiven om te leren ?	
320. een georganiseerde vlucht om jonge duiven te leren ?	
321. een duif die aan een dergelijke vlucht deelneemt ?	
322. het wennen aan hok en omgeving van een duif die naar een ander hok verhuist ?	

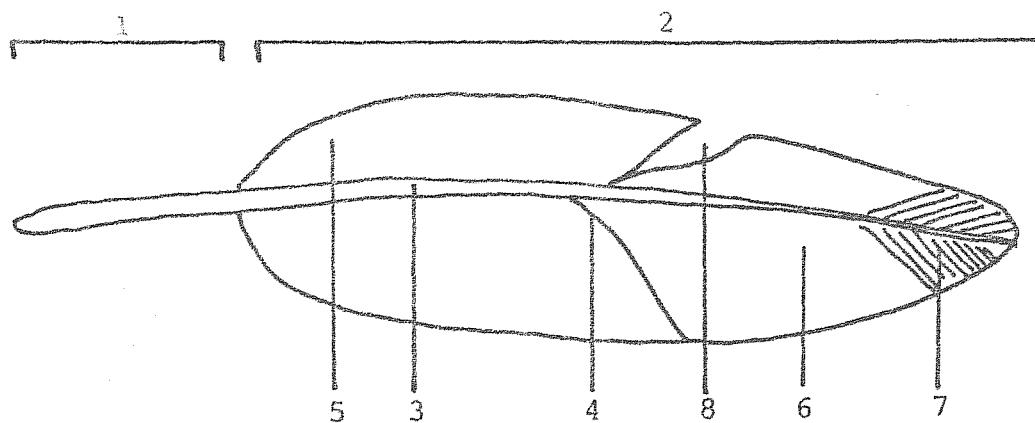
P. KEURING

323. Hoe heet een competitieve keuring van duiven waar prijzen aan verbonden zijn ?	
324. Hoe heet de man die daarop de duiven keurt ?	

Tekening 1 : de duif

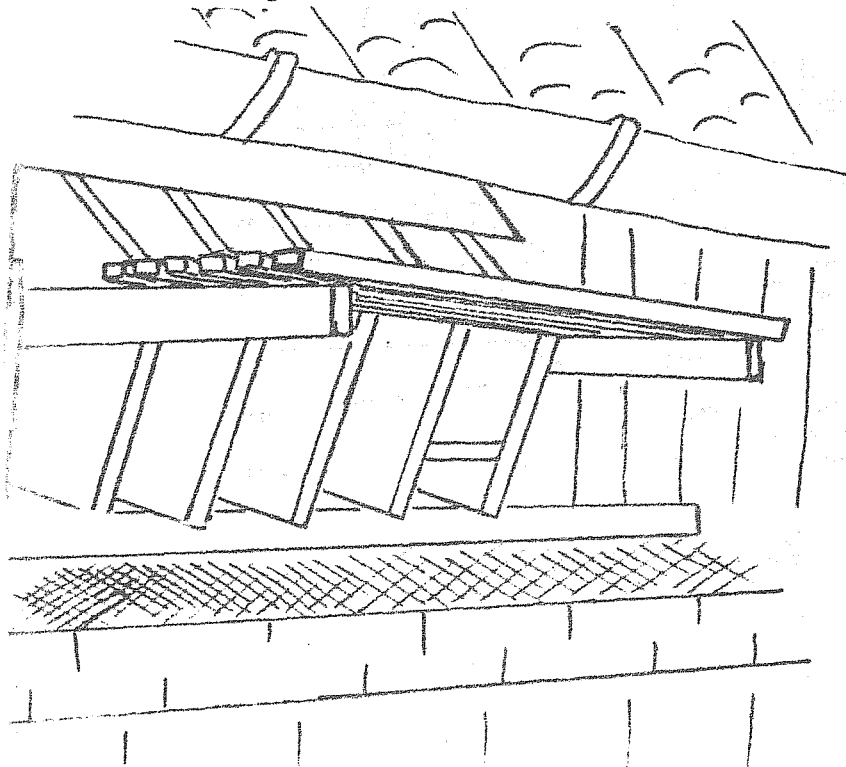

Tekening 2 :
geopende vleugel

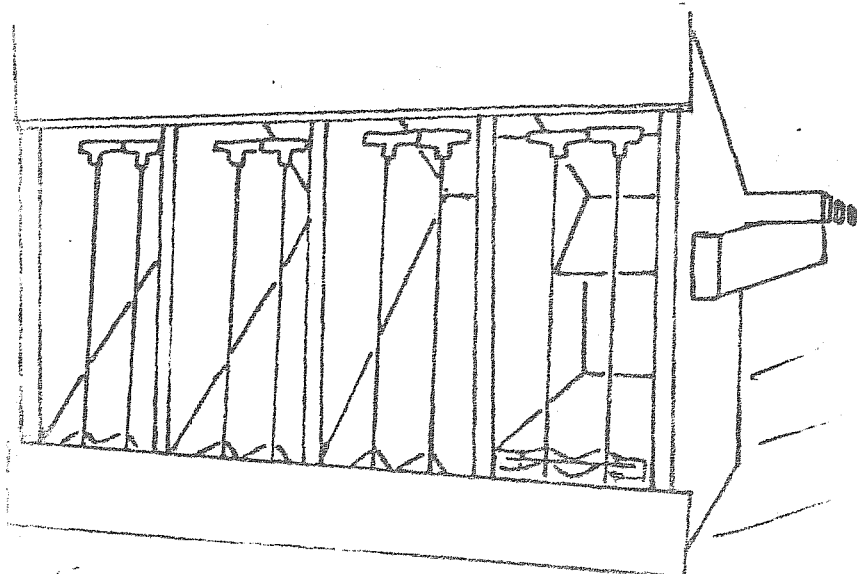

Tekening 3 :
slagpen

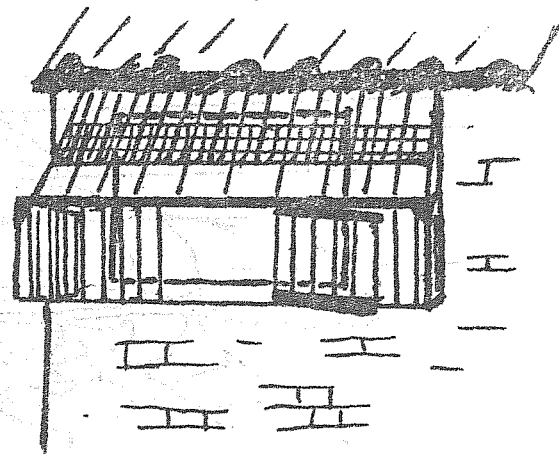
Tekening 5 : - buitenaanzicht

- binnenaanzicht

Tekening 4 : aanbouw

Woordenboek van de Vlaamse
Dialekten

Bijlage bij vragenlijst 31
DUIVENSPOORT

Dit blad hoeft men niet terug
te zenden